

Gėlos ežero baltojo molio legenda

Daugelis vilniečių yra girdėję, kad Gėlos ežeras „garsėja baltuoju moliu“. Ir ne tik girdėję, bet ir išbandę šį gamtos stebuklą. Gėlos ežeras (22 ha) yra netoli Nemenčinės, tyvuliuoja melsva gelme pušynų apsuptyje, ypatingai švarus, gaivus ir unikalus savo baltuoju paplūdimiu. Vadinamasis „baltas molis“ yra toks populiarus, kad takai vedantys link ežero yra pabalę nuo baltos medžiagos, kuria gausiai tepasi šio „spa“ lankytojai, tikėdami „baltojo molio“ sveikatinimo galia.

Tyrimai (atliko LGT laboratorija) parodė, kad ši medžiaga nėra molis nei pagal mineralinę sudėtį nei pagal rupumą. Tai – ežerinė klintis (sin. *ežerų kreida*) – chemogeninės kilmės puri, poringa, lengvai trupanti nuosėdinė uoliena, susidaranti ežeruose išsiskiriant jų vandenyje esantiems cheminiams junginiams (dažniausiai CaCO_3 mineralui). Grynos klinties cheminė sudėtis artima kalcito (56 % CaO ir 44 % CO_2) sudėčiai.

Ežerų klinties yra Balsio ežero (Žaliųjų ežerų grupės) dugne, dėl ko vanduo turi žalsvą atspalvį, ir kituose ežeruose. Tačiau Gėlos ežeras yra bene vienintelis, kurio pakrantėje ir krante virš vandens plyti baltųjų nuosėdų klotas. Kodėl šis dugno nuosėdų sluoksnis radosi pakrantėje, dar reikės ištirti.

Tuo tarpu, tikras baltasis molis – tai kaolinas, tinkamas fajanso gamybai bei kosmetikai, o Afrikoje – tai itin mėgstamas valgomas molis.

Vido Mikulėno nuotrauka

Julius Taminskas, Jonas Satkūnas,

Rita Linkevičienė, Vidas Mikulėnas,

Gamtos tyrimų centras, Klimato ir vandens tyrimų laboratorija,

Lietuvos geologijos tarnyba